

Göteborgs kommun

info@educ.goteborg.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Polhemsgymnasiet 2
i Göteborgs kommun

Tillsyn i Polhemsgymnasiet 2

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Göteborgs kommun under höstterminen 2015. Polhemsgymnasiet 2 besöktes av Skolinspektionen den 8 och den 9 december 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Skolverkets uppföljningsstatistik visar att 96 procent av de elever som avslutade utbildningen vid Polhemsgymnasiet 2 med avgångsbetyg våren 2015 fick gymnasieexamen. Detta ligger över motsvarande resultat för riket i sin helhet. Dock finns det vid skolenheten skillnader mellan de olika programmen. Andelen varierar mellan 98 procent på ekonomiprogrammet (91 procent i riket) och 94 procent på samhällsvetenskapsprogrammet (90 procent i riket).

Enligt Skolverkets uppföljningsstatistik från läsåret 2014/15 var den genomsnittliga betygspoängen 14,9 hos de elever som avslutade sin utbildning på Polhemsgymnasiet 2, att jämföra med den genomsnittliga betygspoängen 15,4 hos de elever som avslutade sin utbildning på enheten läsåret 2013/14. Betygspoängen varierar mellan de olika programmen på enheten.

På ekonomiprogrammet var den genomsnittliga betygspoängen 15,6 läsåret 2013/14, att jämföra med den genomsnittliga betygspoängen 14,4 för alla elever på ekonomiprogrammet i riket som fick avgångsbetyg. Läsåret 2014/15 var den genomsnittliga betygspoängen oförändrad hos eleverna på ekonomiprogrammet på Polhemsgymnasiet 2.

På samhällsvetenskapsprogrammet var den genomsnittliga betygspoängen 2013/14 15,2, att jämföra med den genomsnittliga betygspoängen 14,3 för alla elever på samhällsvetenskapsprogrammet i riket som fick avgångsbetyg. Läsåret 2014/15 var den genomsnittliga betygspoängen 14,2 hos eleverna på samhällsvetenskapsprogrammet på Polhemsgymnasiet 2.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen har våren 2015 genomfört en enkät med elever i årskurs 2 som besvarats av 101 av 155 elever på Polhemsgymnasiet 2. Av dessa anger 91 procent av eleverna att påståendet "Jag känner mig trygg i skolan" stämmer

Beslut

2016-03-03

3 (23)

Dnr 43 - 2015:4651

helt och hållet eller ganska bra. I samma enkät svarar 48 procent av eleverna att påståendet "Jag har studiero på lektionerna" stämmer ganska dåligt eller inte alls.

I den regiongemensamma enkäten för elever i årskurs 2 på gymnasiet våren 2015 anger 78 procent av de svarande eleverna på ekonomiprogrammet och 84 procent av de svarande eleverna på samhällsvetenskapsprogrammet att påståendet "Jag känner mig trygg i skolan" stämmer helt och hållet. I samma enkät anger 77 procent av de svarande eleverna på ekonomiprogrammet och 61 procent av de svarande eleverna på samhällsvetenskapsprogrammet att påståendet "Jag får möjlighet till studiero i skolan" stämmer helt och hållet eller ganska bra.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2016-06-10
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Föreläggande	2016-06-10
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-06-10
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-06-10

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Trots att de flesta elever når kunskapsresultat som ligger över rikets genomsnitt visar Skolinspektionens tillsyn att utbildningen på Polhemsgymnasiet 2 inte lever upp till författningarnas krav inom flera av de områden som granskats.

Framför allt finns det stora skillnader i hur lärarna genomför sin undervisning. Av utredningen framgår att alla lärare inte ger eleverna ett aktivt lärarstöd i undervisningen, att alla lärare inte utgår från den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt att inte alla lärare stärker elevernas självförtroende och vilja och förmåga att lära. Det finns stor variation mellan lärarna i hur mycket hänsyn de tar till elevernas individuella behov och förutsättningar, och det leder till att eleverna inte alltid får en undervisning som uppfyller författningarnas krav. Tillsynen visar också att inte alla lärare ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. För att undervisningen ska ge alla elever goda möjligheter att nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt är det viktigt att läraren anpassar undervisningen efter elevernas olika förkunskaper

och intressen samt ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar samt ser till att eleverna är delaktiga i planeringen av undervisningen.

Skolinspektionens tillsyn visar vidare att eleverna och elevernas vårdnadshavare inte ges tillräcklig information om elevernas kunskapsutveckling och studiesituation. Exempelvis ges bara utvecklingssamtal en gång per år. Dessutom samverkar inte lärarna med varandra i tillräcklig grad i arbetet med att nå utbildningens mål och främja elevernas lärande.

Polhemsgymnasiet 2 saknar fungerande rutiner när det gäller systematisk uppföljning och utveckling av utbildningens resultat i förhållande till de nationella målen. Rektorn tar inte i tillräcklig utsträckning ansvar för att följa upp och analysera skolenhetens resultat för att kunna fatta beslut om och genomföra nödvändiga utvecklingsåtgärder. Rektorn behöver, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolenheten. Rektorn behöver också, tillsammans med elever och personal, bedriva ett systematiskt och långsiktigt arbete för att alla elever ska få en likvärdig utbildning som uppfyller författningarnas krav. Genom ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete skulle de brister som Skolinspektionen konstaterat på skolenheten gällande bland annat undervisning, elevers delaktighet och lärarnas samverkan kunnat bli mer synliga och därmed kunnat åtgärdas.

Polhemsgymnasiet är organiserat i tre enheter, kallade Polhemsgymnasiet 1, 2 och 3, för vilka tre rektorer ansvarar för utbildningen på var sin enhet. Organiseringen av utbildningen i skolenheter bedöms på huvudmannanivå.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 30 maj 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de examensmål som gäller för det nationella program som eleven läser. Undervisningen ska utformas och genomföras så att alla elever, såväl på nationella program som på introduktionsprogram, ges möjligheter att nå samtliga kunskapskrav inom de ämnen som eleven läser, det vill säga såväl i gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper)
- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1. Kunskaper)
- Lärarna stärker elevernas självförtroende samt vilja och förmåga att lära. (Lgy 11 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper)
- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att lärarnas undervisning innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna.
- Rektorn ska se till att lärarna i undervisningen tar hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Rektorn ska se till att lärarna stärker elevernas självförtroende samt vilja och förmåga att lära.
- Rektorn ska se till att lärarna ger eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering till bedömning av brist

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska i utbildningen hänsyn tas till elevers olika behov. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Enligt läroplanen för gymnasieskolan ska läraren utgå från elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Enligt läroplanen för gymnasieskolan ska läraren utgå från att eleverna kan och vill ta personligt ansvar för sitt lärande och svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Läraren ska även uppmuntra elever som har svårt att framföra sina synpunkter att göra det och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Skolinspektionens utredning

Av både Skolinspektionens enkät för elever i årskurs 2 våren 2015 och den regiongemensamma elevenkäten för elever i årskurs 2 på gymnasiet vårterminen 2015 framkommer att en stor andel av eleverna på Polhemsgymnasiet 2 inte anser att skolarbetet stimulerar dem att lära sig mer. 46 procent av de svarande eleverna i Skolinspektionens enkät har angett att påståendet "Mina lärare får mig att tro på mig själv" stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls. Vidare framkommer i den regiongemensamma enkäten att 28 procent av eleverna i årskurs 2 på ekonomiprogrammet och 35 procent av eleverna i samma årskurs på samhällsvetenskapsprogrammet anser att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att lärarna hjälper dem med skolarbetet om de behöver det. Slutligen visar resultaten i båda de enkäter som genomförts att mellan 46 och 56 procent av eleverna inte anser att de har inflytande över undervisningens innehåll.

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket intervjuat elever från samtliga årskurser på både samhällsvetenskapsprogrammet och ekonomiprogrammet. På frågan vad eleverna tror ligger bakom de låga resultaten på elevenkäterna (se ovan) säger de att de tror att det har att göra med att lärarna är trötta och oengagerade i sitt yrke. En elev uttrycker att "De känns trötta på sitt jobb, som att de måste gå till jobbet". En annan säger att "Det är som att de inte tycker att det är roligt att vara lärare". Eleverna berättar att det finns några få lärare som de upplever bryr sig om hur det går för dem, som "pushar och inspirerar", medan de flesta av lärarna bara lyfter fram det man som elev har misslyckats med och inte ger någon förklaring till varför. "De trycker ner en lite", säger en elev, "man undrar om det finns något hopp". Flera av de intervjuade eleverna säger att de känner igen sig i den beskrivningen. Vidare säger eleverna att lärarna inte riktigt har koll på vilka mål eleverna har, och att de tror att det är en förklaring till varför lärarna inte anpassar undervisningen utan "kör samma spår för alla". Som exempel framhåller eleverna särskilt undervisningen i matematik, som de beskriver går väldigt fort fram med många och långa genomgångar. Enligt eleverna är det samma planering för alla elevgrupper i samma kurs på programmen, och eftersom genomgångarna tar så mycket tid av lektionerna måste eleverna lösa de flesta uppgifterna i böckerna på egen hand.

En elev säger att det finns vissa lärare som inte vill elevernas bästa, och exemplifierar med att eleven upplever att läraren i matematik har attityden gentemot eleverna att "om du inte förstår så skit i det". Några andra elever beskriver att deras lärare i moderna språk har klappat eleverna på axeln och

sagt "det här borde du lärt dig i sexan". De berättar också att den läraren har uppmuntrat eleverna att sluta i kursen när det inte gått bra för dem.

Eleverna beskriver att de inte längre frågar lärare om hjälp, eftersom de inte upplever att de får det. De uttrycker också att vissa lärare varken kan eller vill hjälpa dem. Vad gäller inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll säger eleverna att det är väldigt olika mellan olika lärare hur de får inflytande, men att det i princip bara är lärarna som bestämmer vilka uppgifter som eleverna ska göra och hur. Sedan finns det även lärare som först låter eleverna vara med och planera undervisningen, och sedan "kör över" vad de tycker, säger eleverna också. Några elever beskriver att de har tagit upp problemet med berörda lärare, som då gått i försvar. Andra elever beskriver hur det har blivit "bråkigt" mellan lärare och elever då lärare gått i försvar när eleverna framfört synpunkter på undervisningen. En elev berättar att elevens klass skrivit ett brev till rektorn med klagomål gällande en lärares undervisning. Efter att de inte fått någon reaktion på en månad skrev klassen ytterligare ett brev till rektorn, och först då tog rektorn tag i ärendet, säger eleven. Dock uppfattade klassen det som att rektorn tog lärarens parti, säger eleven också. Som avslutning på intervjuerna beskriver eleverna att de känner sig lättade över att de fått prata med någon om hur det är på skolan, och att det har varit bra att få prata om det över årskursgränserna. De uttrycker att de tidigare känt att de har varit ensamma om sina upplevelser. De uttrycker också att de ångrar att de valt skolan, för hade de känt till hur undervisningen är så hade de valt en annan gymnasieskola. "Vi vill få en förändring", säger några elever som avslutande ord.

Vid de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört vid tillsynsbesöket syns exempel på att undervisningen varierar. På en lektion sitter läraren bakom katedern och uppmärksammar inte elevernas behov av hjälp när de arbetar enskilt och söker lärarens uppmärksamhet, medan på en annan lektion går läraren runt bland alla elever, frågar om eleverna förstår uppgiften, hur de tänker kring lösningar på uppgiften med mera.

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket intervjuat två grupper av lärare på Polhemsgymnasiet 2. På frågan om hur lärarna tror att det är att vara elev på ekonomiprogrammet säger de att de uppfattar att eleverna tycker det är kul och roligt. På samhällsvetenskapsprogrammet upplever lärarna också att eleverna trivs, men de säger också att eleverna är väldigt pressade. Ingen av lärarna kan påminna sig om att de har tagit del varken av resultatet av Skolinspektionens elevenkät eller av resultatet av den årliga regiongemensamma elevenkäten. När Skolinspektionens kortfattat återger delar av resultaten gällande undervisning och lärande, säger lärarna att de

trånga och hårt belastade undervisningssalarna sätter begränsningar och skapar hinder för hur de som lärare lyckas se och möta alla elever i undervisningen. Gällande elevernas inflytande i utbildningen berättar lärarna att det inte finns något forum för detta på skolan. Det finns en elevkår som arbetar med trivselsfrågor, men inget forum där elevernas talan i skolsituationen tas tillvara. Lärarna berättar att klassråd visserligen hålls i klasserna och att protokoll från dessa möten lämnas till rektorn. Enligt lärarna skiljer det sig dock mellan klasser huruvida detta sker. Om lärarna fångar upp klagomål på annat sätt från eleverna tar de frågan direkt till rektorn, säger de. Synpunkter på den egna undervisningen tar lärarna del av genom resultatet av sina kursutvärderingar. De säger att dessa utvärderingar i regel inte följs upp av rektorn, och att de heller inte tar upp det på ett ordnat sätt i kollegiet.

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket också intervjuat representanter för elevhälsan. Samordnaren för elevhälsan säger i intervju att elevhälsan inte tagit del av resultatet av Skolinspektionens elevenkät, och inte heller resultatet av den årliga regiongemensamma elevenkäten. Elevhälsans representanter berättar att de försöker skifta lärarnas fokus från det egna ämnet till eleverna i första hand. "Lärarna måste först skapa trivsel och trygghet för eleverna, för att kunna arbeta med kunskaperna", säger en representant i elevhälsan. När det gäller hur lärarna arbetar för att ge eleverna inflytande i undervisningen säger skolsköterskan att hon vid sina elevhälsosamtal fångar upp att möjligheterna till inflytande kan variera väldigt mycket mellan olika lärare. I de fall hon får information om att det inte fungerar så lämnar hon över den till rektorn och försöker samtidigt ge eleverna redskap så de kan påverka, säger hon. Specialläraren berättar att hon i år arbetat mycket med relationen till lärarna för att de ska anta ett tydligare elevperspektiv. Hon beskriver att hon direkt tar upp med en lärare när undervisningen inte fungerar för någon elev. Specialläraren säger att hon tyvärr tror att det inte alltid är så att lärarna bjuder in till elevinflytande. Elevhälsans representanter säger samtliga att de tror att elevinflytande saknas eller förekommer mycket sparsamt på skolan – både i undervisningen och på skolan i stort.

I intervjun med rektorn vid tillsynsbesöket säger hon att elevernas synpunkter på undervisningen tas tillvara genom att de kommer till henne för att klaga på till exempel för korta eller för långa genomgångar. Hon tillägger att ibland är det elevernas klassmentor, kallad studiehandedare på Polhemsgymnasiet, som framför synpunkterna åt eleverna. Efter att ha haft samtal med berörd lärare återkopplar hon till eleverna, berättar hon. Rektorn säger också att det ibland kan vara så att eleverna inte vågar prata med lärarna själva med anledning av att de är oroliga för att det skulle påverka deras betyg. Utifrån resultatet av den

årliga regiongemensamma elevenkäten för Polhemsgymnasiet 2, och då särskilt för samhällsvetenskapsprogrammet, reflekterar rektorn att eleverna på det programmet tränas i att ifrågasätta och att vara analytiska, och att det också slår igenom i deras värdering av undervisningen.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att inte alla lärares undervisning på Polhemsgymnasiet 2 innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. Vidare framgår att inte alla lärare i undervisningen tar hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, och att de inte stärker elevernas självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Det visar sig till exempel i att en hög andel av eleverna upplever att skolarbetet inte är roligt och inte stimulerar dem till att lära mer. Detta framkommer såväl i Skolinspektionens enkät för elever som den regiongemensamma elevenkäten och bekräftas av elevernas och representanter för elevhälsans utsagor vid intervjuer samt lektionsobservationer. Utredningen visar också att eleverna upplever att vissa lärare, genom negativa kommentarer, bidrar till att sänka elevernas självförtroende och motivation i studierna istället för att stärka detta hos eleverna.

Gällande elevernas inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll visar utredningen att eleverna på Polhemsgymnasiet 2 inte ges möjlighet till reellt inflytande över sitt lärande. Exempelvis visar resultatet från Skolinspektionens elevenkät att nästan hälften av de svarande eleverna inte anser sig ha inflytande över undervisningens innehåll. Detta bekräftas också av bland annat resultatet av den regiongemensamma elevenkäten och elevintervjuerna. Även representanter för elevhälsan säger i intervju att de upplever att möjligheterna till inflytande för eleverna varierar mycket mellan olika lärare. Inflytande är en viktig framgångsfaktor för att eleverna ska kunna ta ansvar för sin utbildning. Elever som får vara med och påverka undervisningen till innehåll och form kan själva bidra med sina erfarenheter och behov för att undervisningen ska passa dem på bästa sätt. Det kräver dock att läraren efterfrågar och tillmäter elevernas synpunkter betydelse.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. I de fall eleven har haft hela eller delar av kurser förlagda till arbetsplats (APL) ska bedömning av detta ingå i den samlande bedömningen.

Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Eleven och elevens vårdnadshavare informeras om elevens utveckling. (3 kap. 4 § och 15 kap. 20§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.5 Bedömning och betyg)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att varje elev och elevens vårdnadshavare fortlöpande får information om elevens kunskapsutveckling och vilka utvecklingsbehov eleven har.

Motivering till bedömning av brist**Rättslig reglering**

Enligt skollagen ska eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande informeras om elevens utveckling. I detta ingår, enligt läroplan för gymnasieskolan, att läraren fortlöpande ger varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna, samverkar med vårdnadshavare

och informerar om elevernas skolsituation och kunskapsutveckling samt redovisar för eleverna på vilka grunder betygssättning sker. Vidare ska rektorn enligt skollagen se till att eleven och elevens vårdnadshavare minst en gång per termin ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal).

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket intervjuat två lärargrupper och två elevgrupper med elever ur samtliga årskurser från båda skolenhetens program. När det gäller att fortlöpande informera eleverna om deras utveckling säger lärarna att de arbetar på olika sätt. Några lärare arbetar med matriser, andra säger att varje gång eleverna får tillbaka en uppgift så får de feedback så att de kan skaffa sig en uppfattning om hur det går för dem i kursen. Ytterligare några lärare säger att de har en löpande dialog med eleverna. Det finns inga tydliga direktiv från rektorn för hur de ska arbeta med att informera eleverna om hur det går i pågående kurser. Rektorn utgår från att lärarna löser uppdraget utifrån läroplanen, och sedan finns en praxis att de åtminstone ska erbjuda eleverna individuell information en gång halvvägs in i kursen, säger några av de intervjuade lärarna. Flera lärare lyfter fram problemet med att det inte finns utrymme rent fysiskt på skolan för att kunna genomföra enskilda samtal med eleverna i lugn och ro. "Man får sitta i korridorerna", säger flera lärare. Ytterligare ett problem som lärarna tar upp är att schemat försvårar möjligheterna till samtal med eleverna. Eleverna hinner inte stanna kvar efter lektionens slut eftersom de genast ska iväg till nästa. Lärarna säger att de då ber eleverna komma till dem på deras arbetsrum, men oftast kommer då inte eleverna på den erbjudna tiden. De lärare som är studiehandledare uttrycker också att det är svårt att förmedla elevens utveckling i kurser som de själva inte undervisar i.

Eleverna berättar i intervju att någon lärare har avstämningar och utvärderingar under kursens gång, men också att det har hänt att de fått en chock när de fått betyget, och då känt sig maktlösa och uppgivna. Någon lärare lägger in kommentarer i matriser på skolans lärplattform, några andra har enskilda samtal medan ytterligare andra bara skriver kommentarer på prov liknade "C – kämpa på!", säger eleverna.

Rektorn beskriver i sin skriftliga redogörelse inför Skolinspektionens tillsyn att vårdnadshavare får information om elevernas kunskapsutveckling genom utvecklingssamtal en gång per termin, och att de bjuds in till samtal med undervisande lärare kring resultat och kunskapsutveckling i respektive ämne.

Rektorn beskriver också att elevens studieplan med betyg finns tillgänglig för både elev och vårdnadshavare på skolans plattform.

Gällande utvecklingssamtal säger både lärare och elever i intervju att det sker en gång per läsår, och då får eleverna och vårdnadshavarna boka sig för samtalstider. Några elever säger att deras studiehandedare har sagt till dem att de inte behöver komma på den dag som är avsatt för utvecklingssamtal, så de ser därför denna dag som en "fridag" utan lektioner på schemat. En elev berättar att utvecklingssamtalen främst handlar om hur man trivs i skolan, och flera andra elever säger att det inte är utvecklingssamtal i ordets rätta bemärkelse eftersom man inte samtalar om elevernas kunskapsutveckling. De beskriver att de inte får ut något av samtalen, eftersom de inte får någon återkoppling på hur de utvecklas kunskapsmässigt i skolan. Det finns inget tillfälle då eleverna kan få samlad information om hur det går för dem i skolan, säger de. Enligt eleverna säger studiehandedarna också att de bara kan berätta hur det går i de kurser de själva undervisar i.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att eleverna på Polhemsgymnasiet 2 inte fortlöpande får information om sin utveckling i samtliga pågående kurser på ett strukturerat sätt. Vidare framgår att eleverna och elevernas vårdnadshavare inte ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation en gång per termin. Både lärare och elever säger i intervju att hur informationen om elevens utveckling i pågående kurser hanteras är upp till den enskilde läraren, och eleverna ger exempel på lärare som inte alls informerar under kursens gång. Såväl lärare som elever uppger i intervju att utvecklingssamtal endast sker en gång per läsår, och enligt eleverna handlar samtalen inte om hur de utvecklas kunskapsmässigt i samtliga pågående kurser. Lärarna säger också i intervju att det är svårt att förmedla elevens utveckling i kurser de själva inte undervisar i. Detta innebär att varken vårdnadshavare eller elev kan skapa sig en fullständig bild av elevens kunskapsutveckling i enskilda kurser eller sammantaget för utbildningen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att lärarna på skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och främja elevernas lärande.

Motivering till bedömning av brist***Rättslig reglering***

Enligt läroplanen för gymnasieskolan ska lärare samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för lärande.

Skolinspektionens utredning

I intervju vid tillsynsbesöket säger lärarna, på både samhällsvetenskapsprogrammet och ekonomiprogrammet, att det inte finns någon organisation för samverkan mellan lärare inom programmen på skolan. De är främst organiserade kring ämnen eller ämnesgrupper, och arbetar inte stadigt i arbetslag runt eleverna eller programmen utifrån olika ämneskompetenser. En lärare antyder att examensmålen inte utgör

utgångspunkt för undervisningen i och med att lärarna inte samarbetar kring programmen, och uttrycker att det är "en spännande fråga" hur examensmålen kommer in i elevernas utbildning.

Rektorn berättar i intervju att man på skolan har diskuterat att de behöver "ta nya tag" kring samarbetet inom programmen. Hon säger att hon skulle önska att lärarna arbetade i mer varaktiga arbetslag kring eleverna och programmen. Ett hinder för detta är att rektorn inte är chef för all undervisande personal på sina program, och att hon är tvungen att förankra tanken hos de andra rektorerna på Polhemsgymnasiet, säger hon också. Förutsättningarna för samverkan mellan lärarna på programmen hade varit större om alla undervisande lärare tillhörde henne, uttrycker hon. I nuläget finns studiehandledare i klasser på hennes program som hon inte är rektor för, och hon har lärare som är studiehandledare på andra rektorers program inom Polhemsgymnasiet.

De elevrepresentanter, från både samhällsvetenskapsprogrammet och ekonomiprogrammet, som Skolinspektionen intervjuat vid tillsynsbesöket uttrycker samtliga att de märker att lärarna inte samarbetar så bra och att lärarna inte pratar med varandra om till exempel hur de lägger prov och inlämningsuppgifter. Det finns ett provschema för varje klass på skolans lärplattform, men alla lärare lägger inte in sina prov där, berättar eleverna. Dessutom syns inte läxor och andra hemuppgifter som ska lämnas in i provschemat. Eleverna uttrycker att lärarna verkar tro att eleverna inte läser andra ämnen än just de den enskilde läraren undervisar dem i, vilket innebär att vissa veckor blir väldigt provintensiva. Att vara elev på Polhemsgymnasiet är väldigt stressigt, säger eleverna. Alla intervjuade elever instämmer i att det är så.

Elevhälsans representanter bekräftar i intervju elevernas bild av den stress de upplever, och berättar att ett försök för att komma till rätta med problemet är de provscheman som också eleverna nämner. "Sedan fungerar det inte alltid, men det är en annan sak", säger de. Lärare säger i intervju att de hela tiden jobbar för att alla lärare ska fylla i provschemat, men att det inte fungerar så idag. Provschemat säger egentligen inget om elevernas totala arbetsbelastning eftersom det också kan finnas inlämningsuppgifter med mera, så provschemat måste kompletteras, säger lärarna också.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att lärarna på Polhemsgymnasiet 2 inte samverkar med varandra i tillräcklig grad i arbetet med att nå

utbildningens mål och främja elevernas lärande. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att det organisatoriskt saknas forum för lärarnas samverkan programvis. Det är framför allt samverkan ämnesvis som har prioriterats på skolan. Detta medför bland annat att elevernas arbetsbelastning periodvis blir mycket hög, vilket i sin tur medför problem med stress. Problematiken med stress bekräftas i intervjuer med såväl elever som lärare och elevhälsan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen utan ska också omfatta uppföljning av resultat i fördjupningsämnen, från lärande som sker på arbetsplats (APL) och undervisning på introduktionsprogram. Förbättringsåtgärder kan exempelvis vara att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska tillsammans med personalen följa upp skolenhetens resultat. Uppföljningen ska genomföras i relation till de nationella målen.
- Det som framkommer vid uppföljningen ska analyseras. Utifrån analysen ska rektorn besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder. Rektorn ska också planera för och se till att utvecklingsåtgärderna genomförs.
- Rektorn ska se till att uppföljning, beslut om åtgärder och planering för att genomföra dessa dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det vid skolenheten bedrivs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det framkommer att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Av förarbetena till skollagen framgår att dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet bör innehålla information om resultat och måluppfyllelse, analys av förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder. (prop. 2009/10:165 s. 305).

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket tagit del av verksamhetens dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet, vilken omfattar bland annat dokumenten "Verksamhetsplanering för 2015", "Augustirapport 2015" och "Verksamhetsplan 2016". Samtliga delar i det systematiska kvalitetsarbetet redovisas sammantaget för de tre skolenheterna på Polhemsgymnasiet. Kunskapsresultaten redovisas genom en tabell i augustirapporten där det totala antalet utfärdade examensbevis, betygsstegens fördelning utifrån samtliga examensbevis samt genomsnittligt meritvärde anges för hela Polhemsgymnasiet. Även resultatet av den regiongemensamma elevenkäten,

där trygghet och studiero ingår, redovisas för Polhemsgymnasiet som helhet i augustirapporten.

Rektorn redogör skriftligt inför Skolinspektionens tillsyn att hon tittar på betygssammanställningar från skolenhetens program och jämför med andra skolor i kommunen som har samma program. Hon beskriver att diskussioner förs i de skolenhetsövergripande ämnesgrupperna, bland annat kring betygsnivåer i olika kurser. De gör också jämförelser med resultat av de nationella proven i de ämnen där de finns.

Representanter för lärarna säger i intervju att kunskapsresultaten analyseras i ämneslagen och att identifierade utvecklingsområden utifrån analysen dokumenteras ämnesvis för hela Polhemsgymnasiet, inte skolenhetsvis.

Skolinspektionens bedömning

Av Skolinspektionens utredning framgår att det inte genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå för Polhemsgymnasiet 2. Den dokumentation som finns rörande det systematiska kvalitetsarbetet utgår från samtliga skolenheter inom Polhemsgymnasiet. Ur denna dokumentation går det inte att urskilja vilka resultat som faktiskt rör eleverna inom Polhemsgymnasiet 2, varken vad gäller kunskaper eller trygghet och studiero. Rektorn följer således inte upp skolenhetens resultat i tillräckligt hög grad. Detta medför att rektorn inte heller, tillsammans med personalen, utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar om och dokumenterar nödvändiga åtgärder för att utveckla utbildningen på skolenheten. Inte heller planerar rektorn för genomförandet av utvecklingsåtgärder för skolenheten, eller genomför eller dokumenterar desamma. Detta kan medföra att väsentliga utvecklingsbehov inte synliggörs och åtgärdas.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Beslut

2016-03-03
21 (23)

Dnr 43 - 2015:4651

På Skolinspektionens vägnar

Fredrik Mattsson
Enhetschef

Christina Sjögren
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Polhemsgymnasiet 2

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Polhemsgymnasiet 2

Polhemsgymnasiet är en kommunal gymnasieskola i Göteborgs kommun. Skolan är indelad i tre skolenheter kallade Polhemsgymnasiet 1, 2 respektive 3. Detta beslut rör skolenheten Polhemsgymnasiet 2, som omfattar utbildning på ekonomiprogrammet med inriktning ekonomi och samhällsvetenskapsprogrammet med inriktning samhällsvetenskap. Skolenheten omfattar drygt 470 elever.

Skolenheten leds av en rektor. Lärarna på enheten är främst organiserade i ämneslag som är gemensamma för hela Polhemsgymnasiet. Vidare finns gemensamma resurser för hela Polhemsgymnasiet när det gäller elevhälsa, studie- och yrkesvägledare och skolbibliotek.